

Методичне об'єднання бібліотек вищих навчальних закладів м. Вінниці

**Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова
Наукова бібліотека**

**Вінницький національний технічний університет
Науково-технічна бібліотека**

Сучасні тенденції діяльності бібліотек ВНЗ в умовах інформаційного суспільства

Матеріали науково-практичної конференції

3 квітня 2012 року

Вінниця, 2012

ББК 78.34
С 91

Редакційна колегія: Л.І. Шпукал, Н.М. Кравчук, І.В. Гулик.

Сучасні тенденції діяльності бібліотек ВНЗ в умовах інформаційного суспільства : матеріали наук.-практ. конф., 3 квітня 2012 р., Вінниця / редкол.: Л.І. Шпукал, Н.М. Кравчук, І.В. Гулик. – Вінниця : Наукова бібліотека ВНМУ, 2012 . - 25с.

Зміст

Кулакевич Л. В. Інформаційно-бібліографічне інформування ВНЗ _____	4
Борисова О.С. Професійний імідж бібліотечного працівника в сучасній бібліотеці. _____	5
Яворська Т.М. Роль бібліотек ВНЗ в інформаційному забезпеченні навчального та науково-дослідного процесів інституту _____	7
Яремчук В.Л., Майданюк В. П. Впровадження сучасних інформаційних технологій в роботу НТБ. _____	9
Гулик І. В. Ефективність пошуку інформації в Інтернет _____	12
П'ятак О. А. Форми і методи культурно-просвітницької роботи: традиції та інновації. _____	17
Будякіна А.В. Проведення бібліографічного огляду «Пропонуємо прочитати». _____	21
Жеребкова В.В. Систематизація документів за допомогою електронного формату УДК _____	23

Інформаційно-бібліографічне інформування ВНЗ

Одним із видів бібліографічного обслуговування є **інформаційно-бібліографічне інформування** — систематичне забезпечення інформацією користувачів за довготривалими запитам.

Основна мета такої роботи — регулярне доведення інформації про нові надходження до користувача, розкриття інформаційних ресурсів бібліотеки, повідомлення про наявність літератури з певних тем у фондах бібліотеки.

Бібліографічне інформування буває диференційоване і недиференційоване (масове). Диференційоване інформування здійснюється з урахуванням інформаційних потреб користувача або групи користувачів з близькими інформаційними потребами. А тому відповідно поділяється на індивідуальне і групове.

Основними формами індивідуального бібліографічного інформування є співпраця з абонентами. Сюди входять: усні повідомлення, підготовка добірок видань, бібліографічних списків.

Підготовка до застосування системи індивідуального інформування включає:- реєстрація абонента,

- *визначення теми,*
- *погодження джерел інформації,*
- *визначення типів і жанрів документів,*
- *погодження форми надання інформації (сам документ, тематичний список, який включає документи та бібліографічні повідомлення).*

Як одною з форм групового інформування є проведення днів дипломника, днів кафедри, дні спеціаліста, огляди літератури тощо.

Бібліографи співпрацюють з кафедрами, вивчають їхні потреби.

Основою індивідуального та групового інформування є знання бібліографом інформаційних потреб абонентів, адже

ефективність обслуговування залежить від того, наскільки точно сформульовані запити абонентів.

Борисова О.С., завідувач бібліотеки ВКІ

ПРОФЕСІЙНИЙ ІМІДЖ БІБЛІОТЕЧНОГО ПРАЦІВНИКА В СУЧАСНІЙ БІБЛІОТЕЦІ

Сьогодні вже не стоїть питання «Чи потрібен імідж працівників бібліотеки?». Найбільш актуальним для бібліотечних працівників є бажання створити позитивний імідж та змінити стереотипи зневажливого ставлення до бібліотечної професії як до рутинної, нетворчої, неперспективної.

Новітні технології поступово збільшують можливості щодо надання нових і якісних послуг користувачам; зростання іміджу бібліотекаря пов'язується з його професіоналізмом, комунікативною компетентністю, самовдосконаленням.

У дослідженнях, проведених фахівцями з бібліотечної справи різних країн, простежується три основні стереотипи бібліотекарів. Найпоширеніший із них є відверто негативним. Сама бібліотека асоціюється у даному випадку з похмурим казенним приміщенням, повним недоступних книжок, де працюють такі ж похмурі та непривітні люди. Цей стереотип поділяє частина суспільства, власне та, яка бібліотеками не користується.

З розвитком інформаційних технологій та відчутною підтримкою освіти на всіх рівнях у сприйнятті частини користувачів бібліотек з'явився новий, більш поміркований, хоча й, знову ж таки, мало привабливий стереотип бібліотекаря. Його бачать як фахівця своєї справи, котрий добре знається на інформаційних технологіях, але є людиною байдужою і зверхньою.

Крім цих двох, існує ще й третій, позитивний, стереотип.

Він містить схвальну характеристику бібліотек, відображає користь, яку вони несуть для суспільства, дає гідну оцінку рівню професійної підготовки бібліотекарів.

Сучасна бібліотечна громадськість стурбована таким станом речей і таким підходом, негативний вплив яких проявляється в окремих країнах у невисокому соціальному забезпеченні і суспільному статусі професії і, як результат, відчутному браку молодих працівників. Зрозуміло, стереотипи рідко зникають самі по собі. Щоб їх змінити або замінити іншими, тим більше покращити, треба вдаватись до активних цілеспрямованих дій.

Іншим дієвим засобом покращення існуючої думки про бібліотекарів є повна професіоналізація бібліотечного персоналу.

Для громадськості показовими рисами високого професіоналізму є комунікабельність, інноваційність, високий загальний рівень. Саме вони створюють позитивний імідж працівника.

Дискусії навколо іміджу бібліотекаря та його сприйняття широкою громадськістю відбувалися неодноразово і здебільшого їхнім висновком було одне: для підвищення свого суспільного статусу сучасні бібліотекарі повинні ширше проявляти себе як фахівці в галузі інформації, спеціалісти у сфері культури, інформаційні архітектори та ін.

З'ясовуючи причини побутових уявлень про бібліотечну професію як меншовартісну, можна дійти висновку, що бібліотекарі самі часто створюють собі саме такий імідж та принижують свою значущість.

На сучасному етапі одним з основних напрямків соціально – психологічної роботи в бібліотеці є сприяння підвищенню професійної активності бібліотекарів, розвитку у них таких властивостей, як самостійність, ініціативність, комунікабельність, впевненість у своїх силах, творчість, а також сприяння виробленню у них установок на професійну самореалізацію для успішної роботи в нових умовах.

Успіх усієї діяльності бібліотеки визначає ефективність спілкування бібліотекаря з читачем. Професія бібліотекаря

вимагає від спеціаліста бути уважним, тактовним, витриманим, а також привабливим, охайним, із почуттям певного обов'язку.

Відмінною рисою бібліотекаря має бути доброзичливість, яка відбивається в особливостях поведінки і ставленні до людей.

Особливості професії вимагають уособлення таких рис, як зібраність, зосередженість, здатність вислухати співрозмовника, вияв особливої уваги до змісту розмови і форми її висловлення.

У розмові бібліотекар має логічно побудувати речення, дбаючи про переконливість й обґрунтованість аргументів. Він має бути освіченим, начитаним, ерудованим, володіти глибокими знаннями літератури, психології, риторики, а головне – любити свою справу і людей, володіти професійним тактом.

Бібліотекар – це людина, яка протягом всього життя має потребу в поповненні своїх знань.

Сьогодні бібліотекаря розглядають як медіа спеціаліста, що володіє інформаційними технологіями, має знання з сучасних досліджень в галузі педагогіки, психології.

Висока культура поведінки бібліотекарів, їхнє адекватне само-сприйняття та самооцінка, повага до себе і до оточуючих створюють позитивний імідж бібліотечного працівника в навчальному закладі.

Яворська Т.М., завідувач бібліотеки ВТЕІ КНТЕУ

РОЛЬ БІБЛІОТЕКИ ВНЗ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАВЧАЛЬНОГО ТА НАУКОВО- ДОСЛІДНОГО ПРОЦЕСІВ ІНСТИТУТУ.

Реформування вищої освіти, запровадження нових освітніх технологій значно посилює роль вузівських бібліотек в інформаційному забезпеченні та супроводженні навчального та науково-дослідного процесів ВНЗ.

Завдання про 100% забезпечення навчальною та навчально-

методичною літературою навчального процесу для всіх освітньо-кваліфікаційних рівнів зафіксоване в Наказі МОН України № 847 від 24 грудня 2003 р., який затверджує ліцензійні умови надання освітніх послуг у сфері вищої освіти.

Прийняті зміни та доповнення до «Ліцензійних умов...» щодо забезпеченості читальних залів фаховими періодичними виданнями, та формування списків літератури до методичних видань.

З метою підтримки наукової цінності бібліотечного фонду, здійснюється його формування відповідно профілю інституту, проводиться систематичний аналіз використання, виявлення активної і пасивної частини.

Для проведення аналізу забезпеченості літературою навчального процесу у автоматизованій бібліотечно-інформаційній системі (АБІС) “УФД/ Бібліотека” розроблена технологія профільно-типологічного моделювання навчального фонду. Завдяки можливостям цієї програми створена електронна картотека книгозабезпечення усіх навчальних предметів і курсів (Тематико-типологічний план).

Електронна картотека (ТТП) створена в двох варіантах: таблична форма та ієрархічна. Таблична форма картотеки відображає перелік дисциплін відповідно кафедр та факультетів, крім того заноситься контингент студентів, які вивчають ту чи іншу дисципліну та примірниковість навчально-методичних видань. В програмі передбачений аналіз цих показників, і як результат, реальна картина по забезпеченню всіх предметів та курсів. Ієрархічна структура картотеки являє собою перелік: факультет – кафедра та дисципліни, які закріплені за тією чи іншою кафедрою.

Професійний і якісний склад книжкового фонду кожної вузівської бібліотеки, є основою повного, оперативного бібліотечно-бібліографічного та інформаційного обслуговування студентів, аспірантів, наукових та науково-педагогічних працівників, згідно з їх інформаційними запитами. Тому питання формування інформаційних ресурсів вузівських бібліотек є одним із актуальних завдань ВНЗ.

Яремчук В. Л., начальник відділу інформаційно-обчислювального центру НТБ ВНТУ

Майданюк В. П., начальник інформаційно-обчислювального центру НТБ ВНТУ

ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В РОБОТУ НТБ

Зараз ні в кого не виникає сумнівів щодо необхідності впровадження сучасних інформаційних технологій в роботу науково-технічної бібліотеки (НТБ). Виходячи зі своїх умов та можливостей кожна бібліотека іде своїм шляхом автоматизації.

У Вінницькому національному технічному університеті (ВНТУ) на першому етапі автоматизації з двох шляхів, автоматизації бібліотечних процесів та автоматизації обслуговування читача, було обрано обслуговування читача. З кінця 1991 р. почалися роботи по автоматизації з використанням пакету прикладних програм (ППП) ISIS, а з вересня 1994 р. уже виконувалось автоматизоване довідково-бібліотечне та інформаційне обслуговування читача та інші задачі.

У 2006 році почалось впровадження нових сучасних засобів автоматизації на основі ППП УФД «Бібліотека». Цей пакет забезпечує автоматизацію як бібліотечних процесів так і обслуговування читача і може працювати під керуванням операційних систем Windows і Linux. Паралельно виконувалися роботи по підтримці старої системи автоматизації ISIS, навіть деякий час користувача обслуговували по двох технологіях ISIS та УФД.

Для впровадження пакету УФД «Бібліотека» було розроблено план розвитку комп'ютерної мережі НТБ. На даний час мережа містить 25 робочих станцій (під керуванням ОС Windows) і 3 сервери (сервер для обслуговування читачів, сервер для співробітників бібліотеки і сервер-роутер для підключення локальної бібліотечної мережі до інших локальних

мереж та Інтернет). Крім того є резервний сервер локальної бібліотечної мережі і сервер на якому розміщено сайт бібліотеки з електронним каталогом книг і журнальних статей та пошуковою системою, який доступний з мережі Інтернет за адресою - <http://lib.vntu.edu.ua/>. Всі сервери працюють під керуванням серверної ОС CentOS Linux.

На момент початку робіт по впровадженню УФД «Бібліотека» електронний каталог (ЕК) ISIS містив уже 150 тис. записів (назв) по семи базам даних (БД). А це кропітка праця всієї бібліотеки на протязі 15 років. На відміну від інших бібліотек, які могли з нуля почати впровадження УФД «Бібліотека», ми не мали права ігнорувати п'ятнадцятирічну працю бібліотекарів. А тому не просто впроваджували пакет УФД «Бібліотека», а переводили автоматизацію з ISIS на новий пакет, що важче ніж просто його впроваджувати. Для цього було розроблено таке програмне забезпечення (ПЗ):

- для адаптації БД ЕК ISIS під УФД «Бібліотека»;
- для конвертування БД ISIS в формати УФД.

Враховуючи можливості наявних технічних засобів конвертування інформації виконувалося частинами по 7-11 тис. записів, що вимагало від 3 до 7 діб безперервної роботи комп'ютера. Всього конвертування тривало 4 місяці 10 днів, конвертовано 98,7 % записів, а це 139688 назв або 423000 примірників. Під час конвертування програмним шляхом створено в БД ЕК штрих-коди на кожен книгу (інвентарний, безінвентарний облік та ін.).

Після завершення конвертування (21.03.09) виконали корегування БД і 03.12.09 запустили УФД «Бібліотека» для обслуговування користувачів в режимі «Пошук».

Оскільки словник «Ключові слова» після конвертування був непридатний для роботи, було створено групу для корегування словника ключових слів. Створено додатковий словник «Автори ВНТУ» та ін.

Розробили дві технології штрих-кодування бібліотечного фонду:

- перша - друк штрих-кодів на нові надходження;
- друга - друк штрих-кодів з БД ЕК (ретро).

За подібною технологією було налагоджено друк штрих-кодів з бази «Читач» на читацькі квитки.

У травні 2009 р. запустили процес штрих-кодування бібліотечного фонду, а в червні - введення в БД. Зараз продовжуються роботи по штрих-кодуванню бібліотечного фонду. Штрих-кодовано 75 % активного фонду.

На даний час автоматизація бібліотеки повністю переведена на пакет УФД «Бібліотека», адаптовано ПЗ та впроваджено нові задачі. При цьому ні на один день не припинялось обслуговування читача по ЕК (пошук).

На сьогодні ми маємо по автоматизації все, що повинна мати сучасна НТБ. 18 років працює ЕК (пошук), в якому біля 175 тис. записів (назв), причому з анотацією. Пошук постійно вдосконалюється, словник ключових слів поповнюється та корегується.

Створено повнотекстову електронну бібліотеку, яка знаходиться на бібліотечному сервері для обслуговування читачів. Вихід до повнотекстової електронної бібліотеки виконується безпосередньо з ЕК УФД «Бібліотека». Користувач, що знайшов необхідну літературу бачить на екрані монітора інформацію про наявність електронної версії документа і одразу ж може її переглянути та копіювати окремі частини тексту.

Розроблено сайт бібліотеки та програмне забезпечення, яке дозволяє через Інтернет виконувати пошук в базі книг та статей НТБ ВНТУ. Сайт НТБ постійно вдосконалюється згідно вимог керівництва ВНТУ та пропозицій НТБ.

Для більш ефективного обслуговування користувача впроваджена задача автоматизованої книговидачі. Для цього виконана значна робота по підготовці до автоматизації:

- створена БД «Читач»;
- виконано штрих-кодування для активного фонду відділу навчальної літератури;
- продовжується робота по штрих-кодуванню пасивного фонду та фонду читальних залів.

Особливо велика робота проведена в студентських групах .

В зв'язку з використанням електронного формуляру читача і

введенням цифрового підпису (PIN-CODE) за отриману літературу, є деякі зміни в правилах обслуговування користувачів. Правда студенти інколи забувають свій PIN-CODE і тоді програмним шляхом він поновлюється.

В автоматизованому режимі проведена групова видача навчальної літератури студентам першокурсникам всіх інститутів і форм навчання на 2011-2012 навчальний рік, а також студентам 1-5 курсів ІнАЕКСУ та ІнМТ, а це більше 1300 користувачів.

Слід відзначити що автоматизована книговидача пройшла організовано і продуктивно, оскільки бібліотекарями була проведена велика підготовча робота як з деканатами так і зі студентами.

Автоматизована книговидача працює також для перших курсів і у відділі суспільно-гуманітарної літератури.

ППП УФД «Бібліотека» охоплює автоматизацією всі бібліотечні процеси. Після переведення автоматизації з ISIS на УФД продовжується адаптація та впровадження нових модулів. Так уже впроваджено модуль «Списання», який призначений для вилучення записів з БД ЕК та друку необхідних документів при списанні старих примірників.

Попереду впровадження задач «Попит», «Книгозабезпечення навчального процесу», створення та підтримка функціонування інституційного репозитарію та інші задачі.

Гулик І.В. головний бібліотекар методичного відділу наукової бібліотеки ВНМУ.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПОШУКУ ІНФОРМАЦІЇ В INTERNET

У початковий період розвитку Інтернет, число його користувачів було малим, і обсяг доступної інформації відносно невеликим. У більшості випадків доступ до Інтернет мали співробітники різних університетів і лабораторій, а в цілому

Мережа використовувалася в наукових цілях. У той час завдання пошуку інформації в мережі Інтернет була далеко не стільки актуальною, як в даний час. **Адже на сьогодні зафіксовано по всьому світу близько 2,1 мільярда користувачів Інтернету.**

Для здійснення пошуку існують каталоги інтернет-ресурсів. Вони мають ієрархічну структуру, тобто побудовані за принципом „від загального – до часткового” й володіють зручною деревоподібною структурою.

Приклади каталогів:

<http://meta.ua/reestr.asp> — каталог українських ресурсів на МЕТА

<http://top100.rambler.ru> — каталог Top100 на Rambler

<http://yasa.yandex.ru> — каталог Yandex

<http://dir.bigli.ru> — каталог Біглі.

Каталоги посилянь широко використовувалися раніше, але практично втратили свою популярність в даний час. Причина цього дуже проста - навіть сучасні каталоги, що містять величезну кількість ресурсів, представляють інформацію лише про дуже малу частину мережі Інтернет.

В даний час найпопулярнішими серед користувачів пошуковими системами є:

Google - Сама популярна й швидка пошукова система, підтримує всі мови, дозволяє організувати пошук на вашому персональному сайті.

Alta Vista - Надзвичайно швидка пошукова система. Містить інформацію про більш як 65 мільйонів сторінок WWW, у тому числі дозволяє шукати за російськими словами.

Lycos - Пошукова система, яка дозволяє вести пошук за заголовками документів та за їхнім змістом. Вона містить один із найбільших індексів мережі.

Yahoo - Англomовний пошуковий сервер.

Rambler - Російська пошукова система, що спеціалізується на російськомовній інформації. Має відмінний тематичний каталог із рейтингом відвідування серверів.

Yandex - Російська пошукова система, що спеціалізується на російськомовній інформації з можливістю передачі запитів у Alta Vista. Дуже висока точність результатів пошуку.

Meta - Український пошуковий сервер.

Використання пошукових систем (машин), які періодично нишпорять по всьому просторі Мережі — один з основних методів пошуку потрібної інформації. Інколи ці системи називають „пошуковими роботами” або навіть „павуками”. Їх завдання просте: **«сфотографувати»** те, що знаходиться на сторінці на сайті і занести це в загальний індекс.

Індексуючи сторінку, пошуковець працює одразу з кількома елементами її змісту:

- Заголовок сторінки
- Список „ключових слів”, складений її автором
- Короткий опис сторінки
- Власне зміст сторінки

Тобто, якщо задані вами ключові слова будуть знайдені в заголовку, описі, і в самому тексті сторінки, то ступінь її популярності буде досить високою.

Практичні поради.

Перш за все потрібно визначитися з метою пошуку і мовою запиту: рос., укр., англ. та ін. При цьому потрібно концентруватися не тільки на самій меті, але і на тому, що може її супроводити (ключові слова, спеціальні терміни тощо).

По-друге, потрібно вибрати пошукову систему. Для простого пошуку потрібно в рядок пошуку ввести ключові слова. Регістр - тобто рядкові букви або прописні - значення не має.

Будь-яка пошукова система прагне знайти сторінки, на яких знаходиться максимальна кількість слів із уведеного запиту, якщо ці слова слідують одне за одним, то такі сторінки будуть виведені першими. У більшості випадків просто скорегувати запит недостатньо. Необхідно використовувати оператори мови запитів пошукової системи. Ці оператори допоможуть знаходити інформацію, яку за допомогою простих запитів знайти дуже важко, подекуди й зовсім неможливо.

Операторами, спільними для всіх пошукових систем, є наступні.

Оператор	Опис	Приклади
+	Логічне і . Даний оператор є за замовченням і діє першим.	Запит “українські реферати ” є рівнозначним до запиту “українські + реферати ”.
-	Логічне НІ дозволяє виключити із списку результатів документи, в яких міститься слово, що йде після оператора.	За <i>запитом</i> : “ кавовий напій – кава ”, будуть знайдені тільки ті документи, в яких є слова кавовий напій , але немає слова кави .
\	Логічне АБО - дозволяє знайти документи, які містять хоча б одне слово в запиті.	За запитом: “ казаки козаки ” будуть знайдені документи, які містять або слово казаки , або слово козаки .
" ... "	Подвійні лапки дозволяють знаходити точне словосполучення, що в них вказано.	Фіксується граматична форма слів, тобто за запитом " погода в Криму " будуть знайдені документи, в яких міститься таке саме словосполучення, - погода в Криму .
{...}	Фігурні дужки дозволяють знаходити словосполучення, що є близькими до вказаного в них.	За запитом { погода в Криму } будуть знайдені документи, що містять наступні словосполучення: " погода в Криму ", " погоді в Криму ", " погоди в Криму ", тобто граматична форма слів в даному випадку не фіксується.
[n, ...]	Цей оператор використовується в тому випадку, якщо необхідно обмежити відстань між словами запиту.	За запитом [5, мобільний телефон] будуть знайдені тільки ті документи, в яких слова мобільний і телефон розташовані у фрагменті тексту, що не перевищує 5 слів.

Передбачені також оператори, що дозволяють обмежити область пошуку певним полем документа.

Title	Даний оператор дозволяє шукати тільки за назвою документа.	За запитом: title(прайс-лист) будуть знайдені ті документи, в заголовку яких міститься прайс-лист , за запитом title("дошка оголошень") будуть знайдені документи, які містять в заголовку словосполучення дошка оголошень .
Heading	Даний оператор дозволяє проводити пошук за назвами розділів документів.	За запитом: heading(бізнес-план) будуть знайдені документи, що містять бізнес-план в полі heading документів.

Якщо Вам необхідно:

- знайти точну фразу на якомусь конкретному сайті, тоді потрібно запит взяти в лапки і після нього прописати **site: назва сайту**.
- включити в запит якесь слово і його синоніми: **"інтернет маркетинг" ~професіонал**.
- знайти документи конкретного формату на певну тему: **"інтернет маркетинг" filetype:doc**
- знайти власника якогось телефонного номеру: **phonebook: 617-555-1212**
- знайти щось, що відбувалося між двома датами: **війна 1992...2000**
- швидко помножити два числа: **48512 * 3.9**
- знайти тлумачення певної фрази: **define: рекаталогизация**

Сподіваюся, що приведені поради виявляться корисними, і бажаю вам вдалого пошуку!

П'ятак О.А., завідувач сектору бібліотеки ВДПУ

ФОРМИ І МЕТОДИ КУЛЬТУРНО - ПРОСВІТНИЦЬКОЇ РОБОТИ, ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ

Важливою діяльністю бібліотеки вищої школи є не тільки комплектування фондів, створення електронних каталогів, запровадження інноваційних технологій але й розширення видів культурно-дозвільної та дозвільно-освітньої діяльності. Бібліотека бере активну участь у виховному процесі університету, проводить багато різних просвітницьких заходів, які сприяють формуванню у молоді позитивного ставлення до національних та загальнолюдських цінностей.

Бібліотека є потужними інформаційним та культурним осередком, справжнім центром дозвілля, допомагає студентам в освіті та науці, в підвищенні культурного рівня, у змістовному проведенні вільного часу. Нова концепція системи освіти і національного виховання вимагає від бібліотеки університету переорієнтації культурно-просвітницької діяльності, пошуків нових форм і методів роботи.

Умовою успіху культурно-просвітницької роботи у сучасній бібліотеці вищого навчального закладу є розуміння того, що нинішні студенти – це освічені, всебічно розвинені люди, які завдяки новітнім інформаційним технологіям мають колосальний доступ до будь-якої інформації, а тому за умови відсутності існуючої раніше системи примусового відвідування культурно-просвітницьких заходів, змусити їх стати пасивними слухачами часом далеко не нової і неактуальної інформації – справа безперспективна.

Отже, культурно-просвітницька робота бібліотеки повинна орієнтуватися в першу чергу не на пошук нової інформації заради самої інформації, а на інші цінності. Новітні інформаційні технології попри всю їх прогресивність і значущість мають і негативну сторону. У першу чергу це пов'язано із несприятливою дією комп'ютерного «наркотику» на організм людини, про яку попереджають спеціалісти країн з достатнім досвідом роботи в умовах комп'ютеризації. Надмірне захоплення спілкуванням з віртуальним світом призводить до

скорочення безпосередніх контактів людини з людиною, при цьому поступово втрачається здатність співпереживання, пригнічується емоційна сторона відносин з іншими людьми, що завдає помітної шкоди формуванню гармонійної, морально досконалої особистості.

Саме ця слабка сторона сучасної техніки може стати основою, на якій ґрунтуватиметься культурно-просвітницька робота бібліотеки, головним завданням якої повинно стати сприяння подоланню відчуження студента від людського спілкування.

Вибір форм проведення заходів повинен схилитися на користь тих, у яких студенти виступають не пасивними слухачами, а активними учасниками, оскільки у порівнянні з іншими структурними підрозділами університету бібліотека має найкращі для цього можливості. Досвід роботи дає підставу вважати, що саме ті заходи, сценарії яких передбачають залучення до активної участі найбільшої кількості їх учасників, користуються серед студентів популярністю.

Культурно-просвітницька діяльність бібліотеки ВДПУ ім. М. Коцюбинського направлена на максимальне задоволення інформаційних потреб користувачів, на допомогу навчально-виховному процесу, вихованню інтелектуальних, фізичних, моральних, естетичних якостей особистості студентської молоді, педагогічної майстерності майбутніх педагогів. У бібліотеці педагогічного університету використовуються різноманітні форми і методи інформування та популяризації літератури: книжкові виставки; інформаційні та інформаційно-тематичні огляди; тематичні, тематично-коментовані та інформаційні перегляди; бесіди, вечори, творчі зустрічі, презентації.

У своїй роботі бібліотека використовує як традиційні так і впроваджує новітні форми популяризації фонду, виховання молоді. За 2011 рік бібліотекою підготовлено 888 заходів. З 2007 р. бібліотека педуніверситету впровадила у свою діяльність нову форму роботи, таку як презентації. Результатом цієї роботи є успішне проведення презентацій наукових праць викладачів та кафедр. Бібліотека також організовує вечори-

зустрічі з поетами, письменниками, науковцями, проводить презентації їх творчості.

Літературний вечір з викладачем кафедри журналістики В. Борецьким розкрив перед студентами, викладачами-колегами і бібліотекарями університету нові грані особистості поета. *Зустріч з випускницею університету А. Сулимою*, яка пише дитячі книжки, також розкрила її як багатогранну особистість, цікаву дитячу поетесу. В читальні бібліотеки відбулася *творча зустріч з випускницею ВДПУ Вікторією Гранецькою*, яка перемогла у конкурсі романів, кіносценаріїв, п'єс та пісенної лірики про кохання «Коронація слова – 2011» з містичним романом «Мантра-Омана». Працівники бібліотеки та студенти мали можливість поспілкуватися із талановитою майстриною слова, яка розповіла про свій твір та творчі плани на майбутнє.

В структурі бібліотеки є спеціалізовані читальні зали музичного мистецтва, психолого-педагогічних наук, які організовують та проводять значну культурно-просвітницьку роботу. Читальна зала музичного мистецтва є осередком культури, пропаганди засобами літератури музичних знань, спадщини великих композиторів.

У Національній доктрині розвитку освіти та Державній програмі «Вчитель» наголошується, що саме вчителю належить головна роль в освіті. Через діяльність педагога відбувається становлення громадянина як особистості і фахівця, зміцнюється інтелектуальний і духовний потенціал нації. І саме на реалізацію цих завдань спрямований значний обсяг культурно-просвітницької роботи бібліотеки.

Щорічно університет проводить настановчі конференції з педагогічної практики, на яких бібліотечні працівники організовують *інформаційні огляди літератури для студентів всіх спеціальностей на тему «Методика роботи класного керівника»*. Також до літньої педагогічної практики в оздоровчих таборах проводяться *огляди літератури «Організація дозвілля дітей у літньому таборі»*. Це допомагає студентам на більш якісному рівні підготуватися та скласти педагогічну практику.

Серед інноваційних форм культурно-просвітницької роботи – *віртуальні виставки*. На сайті організовано архів віртуальних виставок. До всеукраїнського Дня бібліотек відкрито *блог адміністрації бібліотеки*, на якому представлено: флеш-презентацію бібліотеки «Бібліотека ВДПУ. Ми працюємо для Вас»; святковий «Неформальний альбом»; світлини з життя бібліотеки; відеоінформацію про книги та книжкову справу в Україні та світі.

Для студентів підготовлені пам'ятки з інформацією про структуру бібліотеки, розташування її підрозділів. Традиційно на початку навчального року для студентів I курсу в рамках підвищення інформаційної культури проводяться *екскурсії бібліотекою*, знайомлять студентів з правилами користування, її функціями.

Наша бібліотека гостинно зустрічає також і гостей з інших ВНЗ та бібліотек: викладачі недержавних ВНЗ м. Києва; гості з ДНПБ ім. В. Сухомлинського; гості з бібліотеки Переяслав-Хмельницького НПУ ім. Г. Сковороди; викладачі та студенти Тульчинського культурно-просвітницького училища; колеги з МО бібліотек м. Вінниці.

Працівники бібліотеки постійно підвищують свій професійний рівень, знайомлячись з публікаціями в фаховій періодиці та мережі Інтернет про роботу бібліотек, нові форми культурно-просвітницької роботи.

Бібліотека постійно вдосконалює свою діяльність, покращує бібліотечно-бібліографічне обслуговування студентів та викладачів, використовуючи традиційні та впроваджуючи нові форми культурно-просвітницької роботи. Проводяться з цією метою моніторинги бібліотечних процесів, вивчаються читацькі інтереси, думки студентів про діяльність бібліотеки, про покращення її роботи.

Пошук бібліотекою свого місця в загально університетській культурно-просвітницькій роботі - процес творчий і безперервний. Проаналізувавши просвітницьку роботу, можна з впевненістю сказати, що бібліотека бере активну участь у вихованні всебічно розвинутих і знаючих спеціалістів, готових до запровадження нового, здатних

займатися самоосвітою, працювати з інформаційними технологіями, а також духовно збагачених людей, які сприятимуть розвитку нашої держави.

Будякіна А.В., бібліотекар I-ї категорії бібліотеки ВДПУ

ОБЗОР ЛИТЕРАТУРЫ КНИЖНОГО КЛУБА БИБЛИОТЕКИ ВГПУ ИМЕНИ М. КОЦЮБИНСКОГО НА ТЕМУ: «ВСЁ БЫВАЕТ...»

Библиографический обзор – традиционная форма массовой работы библиотеки, действенный метод информационного и библиотечно-библиографического обслуживания, дающий возможность наиболее эффективно пропагандировать библиотечный фонд, широко раскрывать содержание литературы, которая представляет для пользователей библиотеки особый интерес.

Книжный клуб – передовой, инновационный метод пополнения и популяризации книжного фонда библиотеки, созданный с целью привлечения к чтению художественной литературы и всестороннего развития пользователей.

На данном обзоре представлены книги из Книжного клуба библиотеки ВГПУ.

Хочу познакомить вас с киевской писательницей **Инной Лесовой**. Её произведения публиковались в США, Израиле, России. Книга «Дама сдавала в багаж» впервые издана на родине автора. Книга состоит из самостоятельных, не связанных ни сюжетом, ни персонажами повестей и романов, которые образуют непрерывное повествование, этакую «провинциальную сагу». Я остановлюсь на повести, которая дала название всему сборнику – «Дама сдавала в багаж». Очень проникновенная, трогательная повесть, рассказывающая о том, что близко каждому. В центре – судьбы трёх девочек, родившихся в начале 20 века, пронёсших свою дружбу через всю жизнь. Девочки так и остались в родном городе, а к ним в гости, через много лет, приезжает «однокашник-гимназист»...

Далее – интересный французский автор – **Поль Констан**, и его роман «Відвертість за відвертість». Поль Констан – профессор, доктор филологических наук, создатель Центра писателей Юга Франции. Роман «Відвертість за відвертість» – лауреат высшей литературной премии во Франции – Гонкуровской (1998г.) – роман о четырёх женщинах, приехавших в Канзас на феминистский семинар. Действие происходит на протяжении 4-х часов после семинара. За это время перед читателем проходят тонкие психологические портреты четырех женщин, четырех судеб. Это роман о потребности в любви, без которой умирают, о творчестве, об одиночестве, о феминизме, одним словом «відвертість про сучасний світ».

Наверное, уже хорошо известная, любителям «дамских романов» российская писательница **Татьяна Веденская** с комедийным любовным романом «Штамп Гименя». «Жизнь сложна, – говорит автор, – и от тебя зависит не всё. Но иногда жизнь преподносит прекрасные подарки. Тогда тебе остаётся осмелиться и сделать шаг навстречу, подчас что-то преодолевая в себе».

Следующий автор, которого хотелось бы представить вашему вниманию – **Хуан Марсе** – один из самых популярных испанских писателей, и его роман «Чары Шанхая», удостоенный Европейской литературной премии Аристейон, экранизированный режиссёром Фернандо Труэбой. Герои книги – одинокие романтические подростки, мечтающие о чуде, и таинственный незнакомец, врывающийся в их тоскливый мир, сумасшедший философ, отправляющийся в Шанхай, – все они становятся участниками захватывающих событий, которые происходят то в мрачноватых кварталах Барселоны, то в чарующем Шанхае.

И в заключение, автор – **Лариса Денисенко** (Киев) – адвокат, специалист по международному публичному праву; сотрудничает со многими киевскими журналами, с телевидением. Лариса Денисенко – ещё и мастер современной психологической прозы.

Первая книга – роман «Сарабанда банди Сари». Герой –

зациклений на своїй роботі інтроверт, від якого ушла жінка. Превыше все цінує самотність, спокій і тишину. Не сприймає дитячого сміху, домашніх тварин і присутності сторонніх людей в своїй квартирі... Спочатку він закохується в давно знайому дівчину. Потім на його територію заселяються її дивні родичі: дядя і балакучий кузен зі своїм непосидливим псом. Тепер життя зміниться, але якою воно буде? Жакою? Радісною? Буденною? Герой вже не розуміє, як він міг жити без цього веселого безладу. Смешна і трогательна історія, яку може статися з багатьма.

Друга книга Лариси Денисенко – «Кавовий присмак кориці». Іноді здається, що достатньо пришвидшити крок, і вже за наступним поворотом буде саме те місце, в якому ти мріяв опинитися все життя. Тобі точно відомо - яке воно. І ось ти на місці, а і місце не те, і оточують тебе зовсім не те. Він думав, що народився любити тільки її, вона думає, що знайшла свою любов в його батьку, його батько любить когось іншого. І ця історія незрозумінь може бути трикутником або 4-х кутником, а може бути і тим, чому ще немає назви в нашій міри...

Жеребкова В. В. бібліотекар I категорії НТБ ВНТУ

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ДОКУМЕНТІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ЕЛЕКТРОННОГО ФОРМАТУ УДК

Залежно від інформаційно-пошукової мови, яку використовують в певному масиві, документи підлягають обробці за такими видами індексування: систематизація, предметизація, координатне індексування. Під систематизацією розуміють визначення класифікаційного індексу документа відповідно до його змісту за таблицею певної системи класифікації.

Процес індексування документів за УДК можна подати у вигляді переліку таких операцій:

- ознайомлення зі змістом документа;
- відбір понять, які відображають основний зміст документа;
- аналіз семантичної ролі понять, (поділ на основні та допоміжні поняття);
- визначення тематичного розділу таблиць УДК шляхом пошуку індексу в АПП;
- визначення індексів для понять або їх складових;
- перевірка відповідності значень отриманих індексів і понять;
- визначення відношень між поняттями основного змісту;
- компонування індексу.

Цю послідовність технологічних операцій індексування можна розглядати як єдиний алгоритм індексування за УДК. Спробуємо використати даний алгоритм для систематизації документа за допомогою електронного формату УДК. Спираючись на алгоритм індексування та після визначення основних понять, які відображають зміст документа, починаємо пошук індексів. Для цього відкриваємо файли "Tabl.pdf" та "APP.pdf". Файл "APP.pdf" має наступний вигляд (рис. 1).

АЛФАВІТНО-ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК			
А			
Аардварь (зоологія)	599.68	Аборт (операц. хірургія)	616-089.888.14
Аарон кодекси (релігія)	26-526.3	Аборт (патологія)	616-007.29
Абакури (шелкоз.-лінар. пром-сть)	676.825	Аборт (релігія)	2-456.2; 27-428-242.6.5
Абакури (худож.-декор. виробл.)	688.6	Аборт штучний (гігієна)	613.888.151.2
Абаліська (визирин. монн.)	=352.1	Абортивна паранойя (патологія)	616.89-008.482
Абазія (патологія)	616.8-009.14	Абортивні дози (фармакологія)	615.015.37
Абана (текстиль. пром-сть)	677.161	Абортивні засоби (фармакологія)	615.256.5
Абандон (мер. право)	347.792	Абразиви (керам. пром-сть)	666.79
Абандон (страшування)	368.025.7	Абразиви (оптик. приладн.)	681.7.042
Абачи (релігія)	2-726.2	Абразиви (шифрвання)	621.921
Абатства (архітектура)	726.27-523.6	Абразивна обробка (лінар. вир-во)	621.747.54
Абатства (релігія)	27-788	Абразивне очищення, апарати (пневмометретики)	621.547
Аббасиди (історіографія)	7-033.33	Абразивний люк (випробування матеріалів)	620.178.16
Аббе призири (оптик. приладн.)	681.785.53	Абразивний папір (шелкоз.-лінар. пром-сть)	676.265
Аббе рефрактометри (оптик. приладн.)	681.785.22	Абразивні борошки (керам. пром-сть)	666.792
Аббе мисля (оптика)	535.328	Абразивні бруски (шифрвання)	621.922.023/024
Абітська (релігія)	233-536.2	Абразивні вдарні диски (розпилювання)	621.93.026
Абірація (компл.зеркал. оптика)	604.838.5	Абразивні інструменти (шифрвання)	621.922.02
Абелени багаточисли (адаптера)	512.742	Абразивні шарики (керам. пром-сть)	666.792
Абелени гриби (адаптера)	512.541	Абразивні кружки (розпилювання)	621.93.026
Абелени гриби тополочни (адаптера)	512.546.2	Абразивні матеріали (керам. пром-сть)	666.792
Абелени категорії (адаптера)	512.585; 512.663.1	Абразивні матеріали (шифрвання)	621.92
Абелени папи (адаптера)	512.626.35	Абразивні матеріали, нанесення (шелкоз.-лінар. пром-сть)	676.026.74
Абелени папи (теорія чисел)	511.236	Абразивні миля (милонор. пром-сть)	661.187.85
Абелени функції (топологи)	515.178.2	Абразивні інструменти (керам. пром-сть)	666.792
Аберанти судин печінки (патологія)	616.362	Абразивні диски (розпилювання)	621.93.026.2
Аберанти форми заворочалы (патологія)	616-039.6	Абразивні частинки (шифрвання)	621.924.9.023
Аберанти (оптика)	535.313; 535.317.6	Абразивні форми рельєфу (геоморфологія)	551.435.31; 551.435.31.14
Аберанти (оптик. приладн.)	681.7.012	Абрава Бергетова (геоморфологія)	551.435.31
Аберанти, визначення якості, прилади (оптик. приладн.)	681.785.6	Абразивні (геоморфологія)	159.964.222
Аберанти (фізиологія)	612.844	Абразивури (астрологія)	131.522.1
Аберанти світла (астрономія)	52-67	Абразивос (ботаніка)	582.711.713; 582.734.6
Аберанти-ангустиа пороуда (тваринництво)	636.223	Абразивос (палеонтологія)	634.21; 634.472
Абсолютний (оптика) заломлювальності	678-62	Абразивос (палеонтологія)	634.21; 634.472
Абсолютні складові димка (дифузійніст.)	091.73		630.048.4

Рис. 1

На панелі знаходимо вікно з підказкою “Знайти” і вводимо відібране поняття. Натискаємо Enter. Запускається пошук і на кожному терміні, який співпадає з введеним поняттям, програма зупиняє пошук. При цьому назва рубрики виділяється певним кольором. Проводимо аналіз відповідності значення отриманого індексу. Для початку використовуємо підрубрики, а для більш точної перевірки використовуємо самі таблиці УДК, а саме - у файлі "Tabl.pdf" (рис. 2) знаходимо потрібний індекс.

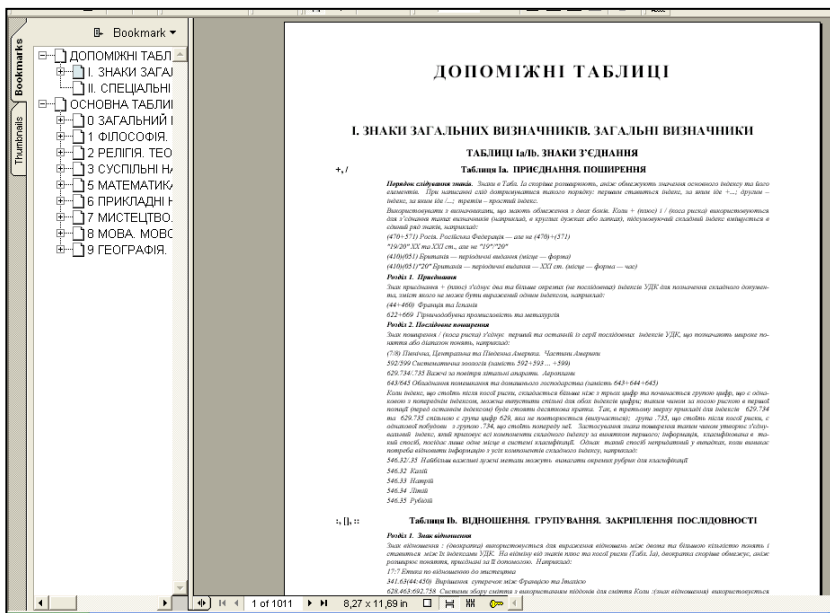

Рис. 2

Для цього можна скористатись “Закладками” або вікном для пошуку. Такий пошук проводимо із кожним відібраним поняттям. На основі отриманих індексів і визначення відношень між поняттями компонуємо індекс документу.